

UNA BOSSETA PLENA DE MONEDES

UNA BOSSETA PLENA DE MONEDES

FITXA TÈCNICA:

Una bosseta plena de monedes és un **conte popular romanès**

Direcció: Antonio Lara

Guió: Ramón Sedano

Il·lustrador: Raul Casado

Locució: Xim Vidal

Direcció d'animació: Gabriel Garcia

Música: Tolo Prats

Producció: La Rulot

Emès per TV Mallorca, setembre 2010

Curt

Curt

Una versió del conte

Hi havia una vegada un home i una dona. La dona tenia una gallina i l'home un gall. La gallina feia tres ous cada dia; en canvi el gall, ja se sap, doncs cap. La dona rica menjava cada dia ous fregits, en canvi l'home, res. Un dia va perdre la paciència i li va dir:

- Bona dona, dóna'm si us plau un ou per tenir menjar per avui.

- Alça. Doncs no.

I no, no va voler donar-li.

- Què he de fer perquè el meu pobre gall posi un ou?

- Doncs venta-li una bufetada i et posarà ous.

Sense pensar-s'ho dues vegades, va agafar a el gall i li donar una bufetada. El pobre gall espantat, sense saber per què li passava, va sortir corrent de casa. Però mentre sortia va sentir com el seu amo li deia:

- Si no poses ous, per què he de donar-te menjar.

- Au ves!

Surt pels camins del voltant, trist i decebut. Caminant, caminant va trobar una bossa pel camí. Molt content l'agafa en el seu bec i torna a casa. Caminant content d'haver trobat alguna cosa, se li acosta per darrere una carrossa amb un noble i unes dames. Al marquès li va cridar l'atenció de veure un gall que caminava tot content amb una bossa al bec. I li va dir al conductor:

- Baixa, per favor, i porta'm aquesta borsa del pic de gall.

El conductor baixa, agafa el gall, li treu la bossa, el deixa anar. Però el gall tampoc no va entendre per què li havia pres la bossa. Ell volia la seva bossa. Furiós va començar a cantar:

Cucurigú, cucurigú, dóna'm la meva bossa

Cucurigú, cucurigú, dóna'm la meva bossa.

Tan cridava i repetia que va cansar al marquès, el qual tip de sentir-lo, va dir al conductor:

- Baixa ara mateix i llença el gall a aquell pou. Així ens el treurem de sobre!

El conductor va obeir. L'agafa, el tira al pou:

- Apa!, allà et quedes.

I la carrossa del noble va seguir el seu camí.

El gall es veu en dificultats, en un gran compromís.

- Què faig? Què faig?

I es va empassar tota l'aigua de pou. Surt com un volcà del pou i segueix la carrossa. Arriba ja molt a prop i segueix cantant amb més força:

Cucurigú, cucurigú, dóna'm la meva bossa

Curcurigú, cucurigú, dóna'm la meva bossa.

El noble, ara ja més espantat que enrabiad:

- Aquest gall, aquest gall He de trobar una solució.

Només d'arribar a casa ordena a la cuinera: Posa aquest gall al forn, fes molta brasa i posa una llosa a la boca del forn.

Mentrestant el gall seguia cantant:

Cucurigú, cucurigú,

però cada vegada amb més força,

dóna'm la meva bossa, dóna'm la meva bossa, dóna'm la meva bossa.

La cuinera, de bona fe, compleix el que li demana el noble i ja teniu el gall cap a dins del forn. Una altra vegada en dificultats. Però es recorda de l'aigua que portava dins i va tirar l'aigua per apagar la brasa i refredar el forn. Amb tota la seva força va treure la llosa i va sortir. I cerca la primera finestra que hi ha més a prop. I cantant per descomptat

Cucurigú, cucurigú,

dóna'm la meva bossa, dóna'm la meva bossa.

El que volia era la seva bossa, res més. El noble, doncs ...

- Quins embolics que em porta aquest gall. Què podríem fer? El posaré al forat negre on guardo els meus estalvis.

En tenia molts d'estalvis... entre joies, monedes, moltes riqueses. No sabia explicar tot el que tenia.

El gall, una vegada a dins, es va empassar totes les monedes. Totes les monedes.

El noble pensava que en l'empassar-se les monedes allà es quedaria, la seva gola no aguantaria. Però no va ser així.

El gall va seguir cantant des del pou negre:

Cucurigú, cucurigú, dóna'm la meva bossa

Desesperat, el treu del pou i es posa enmig d'un ramat on hi havia vaques, bous, vedells. I el gall se'ls va empassar tots. Ell el que volia era la seva bossa. I seguia cantant:

Cucurigú, cucurigú,....

Al veure el marquès que no podia fer callar el gall no hi havia més solució no que tornar-li seva bossa amb dues monedes.

Content el gall torna a la casa del seu amo. Però tan content i tan bell que era, ja semblava un elefant, totes les gallines i les aus que trobava pel camí el seguien i semblava un seguici de nocces. Alegria, alegria, alegria, alegria.

En arribar a la porta de l'amo, amb tant enrenou, l'amo diu:

- Que hi ha ?, què hi ha ?, què ha passat? Potser a casa de la dona passa alguna cosa amb la gallina. Haurà posat tres ous o quatre ous, jo que sé.

Tot d'una veu el seu gall, però no era com abans, tenia alguna cosa diferent a la boca. Només li demana cantant:

Cucurigú, cucurigú, amo, treu unes estovalles

Treu el que tinguis per donar-te tot el que t'he portat.

El pobre home va portar una catifa petita i la deixà al pati.

El gall deixa la bossa amb dues monedes. Després va obrir les seves ales i va començar a escopir tants diners, ramat, i tantes coses que va omplir el jardí, el pati, la casa i tot. Brillava davant els seus ulls tanta riquesa.

L'amo no sabia ni què fer, va començar a besar el gall amb molta alegria.

Tot d'una la dona, que fins ara menjava dos ous fregits cada dia, plena d'enveja, però al mateix temps avergonyida, li demana:

- Home bo, doneu-me, si us plau, una moneda.

- Recordeu-vos el que em vau dir quan us vaig demanar ous.

La vella es va quedar amb els seus ous i el vellet i el gall van tenir una vida plena de riquesa; el gall va fer *kikiriki* i el conte ja é aquí i el gall va fer cacarack i el conte ja é acabat.

Abans de veure o explicar el conte

Romania

Aquest conte és originari de Romania. Sabem on és aquest país?. Busquem-lo en un mapamundi.

- Com és, petit o gran?
- És a prop o lluny?
- Coneixeu algú que sigui d'allà?
- En sabeu alguna particularitat (com són, què mengen i com mengen, quina llengua parlen, quins noms es posen, etc...)
- Coneixes el nom d'alguna ciutat de la Romania?

Pensar sobre el títol del conte.

- Quina diferència hi ha entre una bossa i una bosseta?-
- Vol dir que algú les ha trobat?
- Vol dir que algú les ha robat?
- Que algú s'ha fet ric?
- Com imagines que és una bosseta plena de monedes d'or?

Una vegada explicat o vist el conte

Comprensió

Fer algunes preguntes que ajudin a veure si s'ha comprès el conte.

- . Quina és la situació inicial? Un home tenia un gall i una dona una gallina....
- . Què li demana l'home a la dona?
- . Què li diu la dona?
- . Quin sentit té la pregunta de l'home: - Què he de fer perquè el meu pobre gall posi un ou?
- . Quin sentit té la resposta de la dona: - Doncs dona-li una bufetada i et posarà ous.
- . Els galls ponen ous?
- . Són ximplers o ignorants?
- . Per què li agafa la bossa el marquès al gall?
- . Com es vol desfer del gall el marquès?
- . Per què semblava un elefant, el gall?
- . Per què té enveja la dona?
- . Què li diu l'home quan la dona demana una moneda?
- . Com van viure l'home i el gall?
- . Què ens diu aquesta història?

HABILITATS EN DANSA

HABILITATS DE RECERCA

Observació visual

- . Com són les cases on viuen els personatges?.
- . Com van vestits els personatges del conte?
- . Com és l'home que roba la bosseta?
- . Quins animals hi ha a la granja on el llença l'home ric?

Observació auditiva

Per tenir en compte: Si el conte s'explica oralment, sigui per boca de la mestra o en vídeo, cal aconseguir les millors condicions acústiques, perquè les nenes i els nens l'escoltin amb atenció. Mentre el van escoltant, podem preguntar:

- . Qui explica el conte?
- . A més de la veu del narrador, hi ha algun altre so?
- . Escoltem alguna altra cosa que no sigui la veu? (música, sons ambientals, etc.)

Endevinar

Podem aturar el visionat o l'explicació cada vegada que el gall es troba en una dificultat i preguntar-nos com se'n sortirà:

- Li tornarà la bossa al gall, l'home ric?
- El gall tornarà a casa?
- Que farà la dona ara que veu que el gall ha tornat?

Recordeu que endevinar significa dir allò que efectivament passa en el conte; en canvi fer hipòtesis és més lliure, es poden dir coses que podrien passar.

Fer hipòtesis

En explicar el conte, cal fer algunes pauses dramàtiques, i preguntar a mitja explicació:

Cada vegada que el gall té problemes ens podem preguntar:

- Se'n sortirà?
- Com acabarà?

Esbrinar

- Com podem saber perquè els galls no ponen ous?
- De quina manera podríem esbrinar de qui era la bosseta perduda?
- Què podem fer per saber si el vell i la vella al final seran amics?

Buscar alternatives

Fer pensar en situacions alternatives a la que s'explica al conte. Per exemple:

- De quina altra manera el gall podia haver sortit del pou?
- De quina altra manera el gall podia haver sortit del forn?
- De quina altra manera s'hagués pogut escapar del ramat?

Imaginar /inventar

- Podríem inventar un altre final?
- Podríem pensar en alguna altra manera d'acabar que ens agradi més?
- O que sigui més divertida?

HABILITATS DE CONCEPTUALITZACIÓ

Semblances i diferències

- Quina diferència hi ha entre un gall i una gallina?
- Quina diferència hi ha entre la vella i el vell?
- Què tenen el comú l'home i la dona?

Comparar

-Comparar situacions

. Es poden comparar les tres situacions de perill del gall: el pou, el forat negre o el ramat?

. Quina de les tres et sembla més perillosa?

Seriar

Podries seriar de més a menys el càstig que infringeixen al gall?

Definir

Davant d'alguna paraula ajudar-los a definir de manera senzilla, per exemple:

. Què és la paciència?

. Què és una llosa?

HABILITATS DE RAONAMENT

Donar raons

El "per què" està inclòs en moltes activitats. Els contes són una font inesgotable per exercitar l'argumentació i valorar les millors argumentacions. Sempre que sigui possible intentar plantejar qüestions com ara:

· Per què no li dona un ou la dona?

· Per què la dona li diu que pegui el gall?

· Per què el gall torna a casa l'home?

Fer inferències

·Diries que primer l'home i després la dona tenen enveja?

Causes i efectes

·Perquè marxa de casa del vell el gall?

HABILITATS DE COMUNICACIÓ I FORMULACIÓ

Descriure i narrar

· Explicar com són els personatges del conte.

· Explicar el conte de manera senzilla.

Improvisar

· Podem fer de gall, de gallina, dels animals de la granja...

Traducció a distints llenguatges

La mestra explica el conte mentre l'alumnat fa els gestos que suposen l'acció. Després es parla del llenguatge gestual i de si ajuda a la comprensió o no, si tot sol ja s'entén, etc.

. Es pot fer un teatret, que es pot confeccionar usant una capsa de sabates o una capsa més gran.

. Es poden fabricar titelles de dit amb paper, guants de goma, palets de gelat, etc. : cresta, cua, bec, etc.

Resum

Tria tres paraules que resumeixin el conte, com ara : gall, gallina i ous; o bé: vell, vella, bosseta monedes

Com ja es veu, no cal seguir l'ordre de l'esquema ni fer totes les preguntes, es tracta de seguir la lògica de l'explicació i plantejar les preguntes que creiem més adients. Per exemple, posar un títol nou al conte no és una activitat que convingui fer immediatament després d'explicar el conte, serà cap al final, quan ens hàgim assegurat que s'ha comprès, que s'ha tractat l'acció, que s'han reconegut els personatges, etc.

TEMES QUE ES PODEN TRACTAR

L'AVARÍCIA

L'avarícia és el desig de posseir més del que es té, especialment diners o les coses materials. Sol tenir connotacions negatives i es relaciona amb conceptes com cobdícia, guany o ànsia. És el vici per excel·lència del capitalisme perquè sustenta l'afany de consum

L'avarícia implica tant l'adquirir (rebre) com el no desprendre's (no donar).

És un afany que no té límit, és insaciable i no minva ni amb l'abundor ni amb l'escassetat.

Cites de savis:

L'avarícia és la mare de tots els crims. Claudi Claudià

A la pobresa li manquen moltes coses; a l'avarícia, totes. Publili Siri

La bèstia més orgullosa i aquella on hi ha més avarícia que en cap altra és l'home. Ramon Llull

Dites populars

L'avar, on té el tresor, té el cor.

L'avar no té cor ni ventre.

L'avar ric, no té parent ni amic.

Qui tot ho vol tot ho perd

L'avar és com el porc, no aprofita sinó mort.

L'avar, la mar i la flama, com més té, més brama.

L'avar com a personatge literari

L'avar és un personatge literari arquetípic: una persona que viu miserablement malgrat tenir diners, perquè no vol gastar-los i que sempre desconfia dels altres, potencials lladres o malbaratadors, fet que provoca que acabi tenint mal caràcter o sigui desagradable. Els avars de ficció sovint tenen un rol còmic (el seu amor als diners els fa viure situacions ridícules) o bé moral, ja que acaben rebent un càstig. Alguns avars cèlebres són:

- Shylock, d'*El mercader de Venècia* de Shakespeare, l'encarnació típica del jueu avar.

- Harpagon, de l'obra *L'avar* de Molière.
 - Ebenezer Scrooge, de *Cançó de Nadal* (Dickens).
 - Fèlix Grandet, pare de *Eugénie Grandet* de Balzac.
- I en català, també tenim un personatge paradigmàtic:
- L'Oleguer, protagonista de *L'escanyapobres* de Narcís Oller.

L'ENVEJA

L'**enveja** és una emoció desagradable que experimenta una persona que desitja quelcom, sigui material o no, que posseeix una altra. El sentiment de l'enveja és una barreja de desig d'allò que no es té d'una banda i ràbia o odi per qui sí que ho posseeix. Comporta ansietat i malestar.

Hi ha una enveja moderada, que no cerca la destrucció o minva de l'altre, quan es produeix admiració.

L'enveja es relaciona amb la idea de merèixer alguna cosa o de justícia (hom sent enveja perquè considera injust que l'altre tingui un bé que jutja que també hauria de posseir ell mateix).

L'enveja ha estat jutjada de manera negativa de forma gairebé unànime; per exemple Bertrand Russell afirma que és una de les causes més potents que impedeixen assolir la felicitat, visió que comparteix l'hinduisme, el qual creu que l'enveja s'oposa a la compassió i no deixa l'home ser feliç.

Citacions sàvies per comentar

Pocs homes tenen prou força de voluntat per alegrar-se de l'èxit d'un amic sense sentir una mena d'enveja. Èsquil

Millor ser envejat que ser compadit. Heròdot

En general els béns que provenen de l'atzar són els que provoquen enveja. Aristòtil

L'enveja va sempre lligada a la comparació. On no hi ha comparació, no hi ha enveja. Francis Bacon

L'enveja és una passió que no pot sofrir el bé dels altres. François de La Rochefoucauld

Ningú no és realment digne d'enveja. Arthur Schopenhauer

Sigues bo, afable; encén en tots els cors el foc de la virtut, comparteix la teva alegria amb el proïsme, i que l'enveja no et robi aquest goig tan pur. Lev Tolstoi

Dites populars

Enveja les bones obres així com fa el foc a la llenya.

L'enveja no fa estar gras

Més val enveja que pietat

Qui tinga enveja, que en tal se veja.

Si l'enveja es tornés tinya, mig món es grataria.

Temps passat, sempre envejat.

Culturalment s'associa l'enveja als colors verd i groc. L'enveja és la base de la murmuració i dels prejudicis.

Adaptació de Viquipèdia

EL RESENTIMENT

Al conte, a més de mostrar l'avarícia de la dona, també h podem rastrejar un punt de ressentiment en l'home quan diu: Recordeu-vos el que em va dir quan us vaig demanar ous. El ressentiment és un sentiment d'hostilitat com la causa de la frustració que ha patit i té a veure amb una certa venjança i la gelosia. El vell no perdona l'avarícia de la dona i se sent justificat no compartint tampoc ell la seva riquesa. El ressentiment va ser originalment introduït al segle XIX com un terme filosòfic -psicològic pel filòsof Søren Kierkegaard. Posteriorment Friedrich Nietzsche va desenvolupar el concepte. La primera vegada que Nietzsche en parla és en el seu llibre *La genealogia de la moral*. Actualment té una gran importància en psicologia i sociologia i filosofia, considerat com un sentiment eficaç en la creació d'identitats i sistemes de valors. *Contra el ressentiment (rancúnia, odi, ràbia, greuge, càstig, enemic... venjança)* no hi ha més solució que el diàleg i el perdó. Si no s'escull aquesta via de reparació, la rancúnia es menja per dins el qui la sent i tot plegat només deriva en més destrucció d'un mateix i de l'altre.

Diries que aquesta imatge pot il·lustrar el ressentiment? En quin sentit?

El ressentiment és una emoció tòxica, summament perjudicial, que quan rosega l'ànima ennegreix la vida de la persona que el pateix i totes les activitats que desenvolupa. És com un verí, pitjor encara, una intoxicació de la vida interior que amargueja i que queda a dins hermèticament tancada, creixent amb dimensions cada cop més destructives. Ha estat descrit per les ments més lúcides del pensament occidental. Nietzsche dedica la seva *Genealogia de la moral* a analitzar-lo i, després d'ell, figures del pensament contemporani com Max Scheler o Romano Guardini.

El curtmetratge

- Quant temps passa aproximadament des de l'inici de l'acció fins a la darrera escena? Com ho sabem en el curt?
- Podries dir quin aspecte del curt t'ha cridat més l'atenció com ara: els personatges, els dibuixos, on passa, la música, o altres.

AVALUACIÓ

A tu què t'ha dit la pel·lícula?

Digues la teva opinió sobre el film, justificant la teva avaluació.

M'ha agradat perquè.....

M'ha fet por perquè.....

M'ha sorprès perquè.....

M'ha indignat perquè.....

M'ha emocionat perquè.....

M'ha alegrat perquè.....

M'ha molestat perquè.....

M'ha distret perquè.....

M'ha sobtat perquè.....

M'ha il·lusionat perquè.....

M'ha informat perquè.....

Què m'ha explicat que no sabia ?